

הגוף, כאילו נזרק עליו הדם בפועל.⁽³⁶⁹⁾ אך לענין שיהא הלחם ניתר באכילה, אין זה מועיל, עד שיזרק הדם בפועל. ולכן הניחו את הלחם הזה על גב האיציטבא, הואיל ואינו ראוי לאכילה, וגם אי אפשר לפדותו.

תנא: משום רבי אלעזר אמרו: שתי חלות התורה, כשירות היו.⁽³⁷⁰⁾

כל זמן ששתייהן מונחות, כל העם אוכלין חמץ.

ניטלה אחת מהן בתחילת חמש, היה זה סימן שמעתה תולין את החמץ, דהיינו, שלא אוכלין ולא שורפין אותו, כי הוא עדיין מותר בהנאה.

ניטלו שתייהן בתחילת שש, התחילו כולן שורפין את חמצם.

תניא: אבא שאול אומר: סימן אחר היה שם, שבערב פסח:

שתי פרות היו חורשות בהר המזשחה [הר א-ד] הזיתים].⁽³⁷¹⁾

מתרצים ההתוספות, שרבי אלעזר סובר כרבן גמליאל, שחמץ של תרומה היה נאכל כל חמש, ולחמי תודה דינם כתרומה. והיו נוטלים את החלה האחרונה לפני סוף חמש ואוכלים אותה מיד. תוס' ד"ה כשירות.

לכאורה, לפי רבי אלעזר ודאי שהיו מקריבים תודה ב"ד שהרי הוא אומר שלחמי תודה היו כשירות. אך הצ"ח כתב שאין זה מוכרח, שאפשר שרבי אלעזר מעמיד כשאבד הזבח ולא נשחט. ו"כשירות", היינו כשירות להפדות ולצאת לחולין. ואם תאמר, אם כן, למה הניחום שם עד זמן איסור האכילה כשכבר לא יוכלו ליפדות? יש לומר, שלא הניחו שם מלחמי התודה החמץ אלא מהמצה, שראויים ליפדות גם לאחר זמן האיסור.

והוסיף, שאף לפי התוספות הנ"ל, שהחלות היו חמץ, אפשר לפרש כן, שלא נשחט עליהן הזבח, ופדאון בסוף חמש, ואכלון. ואף שלאחר הפדייה הן כבר חולין, מכל מקום, היה מותר לאכלן, כיון שדמי הפדיון הולכים להקדש, לכן נתנו להן דין תרומה שיאכלו עד סוף חמש גם לאחר הפדיון, כדי שיהא ריוח להקדש.

371. התוספות מביאים את שאלת הירושלמי, איך חרשו בפרות בערב פסח, והרי ירושלים הוא

369. מקשים תוס': אם כן מדוע כאשר זרק הדם שלא לשמה סובר רבי אלעזר ברבי שמעון שהלחם אינו קדוש, והרי גם שם כבר נתקבל הדם בכוס, וכל העומד לזרוק כזרוק דמי?

ותירצו, שזריקה שלא לשמה גרועה מלא נזרק כלל. כיון שעקרו מ"לשמה" איגלי מילתא למפרע שלא היה הדם עומד לזרוק בשעת קבלה. אך הקשו, שמצינו לגבי פיגול שאפילו אם זרק את הדם במחשבת פיגול אומרים "כל העומד לזרוק כזרוק דמי". הרי שזריקה בפסול אינה גרועה מלא נזרק כלל. ודוחק לחלק בין מחשבת פיגול למחשבת שלא לשמה?

ותירצו, ששם בפיגול הנידון הוא לגבי הזבח עצמו [שיטמא הבשר בטומאת אוכלין, למרות שבדרך כלל דבר האסור בהנאה אינו מטמא טומאת אוכלין לפי רבי שמעון]. ולגבי הזבח עצמו אומרים "כל העומד לזרוק" אפילו כשנזרק בפסול. אבל לגבי דברים המתקדשים עם הזבח, כגון הלחם, לא נחשב כזרוק אלא אם כן נשפך הדם ולא נזרק כלל, ולא כשהזריקה נעשתה בפסול. תוס' ד"ה כל.

370. קשה, אם היו כשירות לגמרי, מדוע הניחו אותן על גב האיציטבא שיאסרו באכילה כאשר יגיע זמן האיסור?

וקתני לה הכא משום סיפא, דאיירי בביעור תרומת חמץ.

הוסף רבי עקיבא ואמר: מימיהם של כהנים, לא נמנעו מלהדליק את השמן [של תרומה] שנפסל במגע טבול יום, בנר כלי קיבול לשמן ופתילה] שנטמא במגע טמאת מת. ואף על פי שמוסיפין בכך טומאה על טומאתו של השמן.

מי שטבל לטומאתו, הרי הוא טהור מיד לענין חולין. אבל עדיין הוא פוסל תרומה וקדשים עד "הערב שמש" [כלומר, עד סוף היום]. ודינו כדין שני לטומאה, שהוא פוסל את התרומה, ועושה אותה "שלישי לטומאה".

דין זה נלמד מיולדת, שנאמר בה "ובכל קדש לא תגע". והיולדת נחשבת כ"טבולת יום ארוך" עד סוף ימי טהרתה, לפי שעד אז אינה ראויה להביא את כפרתה.

ומעתה, הרי הנר, שנטמא על ידי אדם טמא מת, נעשה ראשון לטומאה. משום שהמת עצמו הוא אבי אבות הטומאה. והאדם הנוגע בו נעשה אב הטומאה. ועושה את הכלי הנוגע בו ראשון לטומאה.

ונמצא, כי הנר, שהוא ראשון לטומאה עושה את המשקה הנוגע בו — שני לטומאה.

ולכן, שמן של תרומה, שהיה שלישי לטומאה מחמת שנפסל במגעו של טבול יום, כשהוא ניתן בתוך הכלי שנטמא בטמא מת, [שהוא ראשון לטומאה]. נעשה עתה שני לטומאה,

כל זמן ששתיהן חורשות, היו כל העם אוכלין חמץ.

ניטלת אחת מהן, היו תולין, לא אוכלין ולא שורפין.

ניטלו שתיהן, התחילו כל העם שורפין.

מתניתין:

רבי חנינא סגן הכהנים אומר: אף על גב שאסור לטמא קדשים טהורים, (2) מותר לטמא קדשים שנטמאו טומאה קלה בטומאה יותר חמורה, כיון שבין כך הם עומדים לשריפה.

לפיכך, מימיהם של כהנים, הם לא נמנעו מלשרוף את הבשר של קדשים שנטמאו במגע בוולד הטומאה ["ולד הטומאה" הוא דבר שנגע באב הטומאה, ונעשה ראשון לטומאה. והבשר שנטמא מחמת מגעו בולד הטומאה, נעשה שני לטומאה], יחד עם הבשר שנטמא במגע באב הטומאה, ונעשה ראשון לטומאה.

ואף על פי ששניהם נוגעים זה בזה תוך כדי שריפתם, ונמצאו הכהנים מוסיפין בכך טומאה על טומאתו של הבשר שנטמא בולד הטומאה. [ובגמרא יבואר איזו תוספת טומאה יש כאן].

ואין חוששין לכך, כיון שהוא עומד לשריפה.

ומתרחץ הירושלמי, שהפרות לא היו חורשות ממש אלא רק נראו כחורשות. תוס' ד"ה שתי.

2. וכתב רש"י בריש חולין, שמקור דין זה הוא בתרומה, שאסור לטמאותה. מדכתיב בה

מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בערב פסח? [ומבארים התוספות שסברת הירושלמי היא, שמן הראוי לנהוג בירושלים איסור מלאכה בערב פסח, משום שמתקבצין שם אנשים אף במקומות שנהגו בהן איסור].

בענין זה רבי אליעזר ורבי יהושע, **מודים רבי אליעזר ורבי יהושע** בתרומה טמאה וטהורה **ששורפין** בערב פסח את זו **לעצמה** ואת זו **לעצמה**, כדי שלא תגע הטמאה בטהורה, ותטמאנה.

על מה נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע — על התרומה התלויה [ספק טמאה] ועל התרומה הטמאה.

שרבי אליעזר אומר: תשרף זו לעצמה וזו לעצמה, דחיישינן שמא התלויה טהורה היא, ואסור לטמאותה.

ורבי יהושע אומר: ישרפו שתיהן כאחת. כיון שהיא תלויה ואינה ראויה לאכילה, אין אתה מזהר על שמירתה.

גמרא:

שנינו במשנה: מימיהם של כהנים לא נמנעו

הלכה ב], לשיטת תוספות לקמן כה א, דתרומה טמאה מן התרומה מצותה בשריפה. הא כתותי מיכתת שיעורה. והרי היא כאילו אין בה שיעור כביצה, ואינה מטמאה אחרים. ואם כן אף עם תרומה טהורה יהיה מותר לשורפה, דהא בציר לה משיעור טמאה.

וכתב המנחת ברוך [סימן צט] ליישב, דדוקא היכא דבעינן שיעור מהלכות שיעורים, אמרינן "כתותי מיכתת שיעוריה". אבל כביצה לקבלת טומאה אינה מהלכות שיעורים. אלא משום דדרשינן מ"האוכל אשר יאכל", שאין מקבל טומאה אלא אוכל הנאכל בפעם אחת. ואף אי כתותי מיכתת שיעוריה, מכל מקום במציאות הוא נאכל בפעם אחת.

והתורת גיטין [סימן קכד] כתב, דלא שייך "כתותי מיכתת שיעוריה" אלא במקום דבעינן

ואף שאסור לטמא תרומה טהורה, כדכתיב "את משמרת תרומותי", הכא אין לחוש לכך, משום שבין כך השמן הטמא עומד לשריפה.

[כך פירש רש"י. מיהו למסקנת הגמרא, מוקי לה אף באופן שנעשה השמן ראשון].

אמר רבי מאיר: מדבריהם של רבי חנינא ורבי עקיבא **למדנו**, ששורפין תרומה [של חמץ] טהורה עם התרומה הטמאה בפסח, אף על פי שהטהורה נטמאת בכך.

ועל אף שאסור לטמא תרומה טהורה, (3) כאן לא חששו, כיון שבלאו הכי היא הולכת לאיבוד בזמן ביעור החמץ.

אמר רבי יוסי: אינה היא המדה! אין אתה יכול ללמוד זאת מדברי רבי חנינא ורבי עקיבא. ובגמרא יבואר טעמו.

לפי שאמר רבי יוסי: אף שמצינו שחלקן

"משמרת תרומתי". ומינה ילפינן אף לקדשים. והמאירי בשבת [לא א] כתב, דילפינן לה מ"בכל קודש לא תגע" דכתיב ביולדת. ולא קאי לאו זה דוקא על אדם טמא המטמא בנגיעתו, אלא אף בטהור. שלא יטמא את הקדשים. וכן הוא לריש לקיש בזבחים לד א. ולרבי יוחנן שם קאי על תרומה.

ולפי זה, הקשה האחיעזר סימן מ אות ד, מהא דמבואר בסוגיין בשיטת רבי מאיר, דכל שהולכת התרומה לאיבוד אין איסור לטמאותה. דבשלמא אי מ"משמרת תרומתי" ילפינן לה, שפיר איכא למימר, דאי לאיבוד אזלא אינה בכלל שימור. אבל אי לאו בפני עצמו היא, מאי שנא?

3. והקשה השער המלך [בפרק ד מגירושין

עסקינן. דהוי ליה הבשר הזה שלישי לטומאה, כיון שנטמא במגע בבשר שהוא שני לטומאה.

ועתה, כשבא לשורפו עם הבשר האחר שהוא ראשון לטומאה, הרי הוא נעשה במגעו בו שני לטומאה.

וקסבר רבי חנינא, דשלישי לטומאה — מותר לעשותו שני, לפי שאף בעודו שלישי לטומאה הוא הולך לשריפה.

אלא שעדיין יש להקשות: כיצד תעשה בו תוספת טומאה?

והא אין אוכל מטמא אוכל.

ואם כן, אף כשנוגע הבשר שהוא ראשון בבשר שהוא שלישי, אין הוא מטמאו, ואינו עושהו שני! (5)

דתניא: יכול יהא אוכל מטמא אוכל? — תלמוד לומר: "וכי יתן מים על זרע, ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא".

ללמדך: רק הוא [האוכל שנגע בו שרץ] נהיה טמא. ואין אותו אוכל עושה אוכל אחר שהוא כיוצא בו [דהיינו, שגם הוא אוכל] — טמא!

מלשורף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה, אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו.

והוינן בה: איזו תוספת טומאה יש כאן?

מכדי, הרי, בשר שנטמא בוולד הטומאה — מאי הוי? הלא שני לטומאה הוא. לפי שהולד עצמו הוא ראשון. והבשר שנגע בו נעשה שני.

ואילו הבשר האחר, שנטמא באב הטומאה, אינו אלא ראשון לטומאה.

ואם כן, כי שריף ליה לבשר שהוא שני לטומאה, בהדי, ביחד עם הבשר האחר שנטמא באב הטומאה והוא ראשון לטומאה — מאי הוי, איזו תוספת טומאה תהיה בו?

הלא אף עתה, כשנטמא במגע בבשר שהוא ראשון לטומאה, לא יהיה הבשר הזה אלא שני לטומאה בלבד. שהרי עתה הוא נוגע בבשר שהוא ראשון לטומאה, שני ושני הוא! ואם כן, מאי "מוסיף לו טומאה על טומאתו" איכא? (4)

אמר רב יהודה: הכא מדובר בבשר שנטמא בנגיעה בוולד [שהוא שני לטומאה]

הטומאה דרבנן. ושפיר השמיענו רבי חנינא דמותר לעשותו שני מן התורה. תוספות לקמן טו א.

5. ולשיטת רבינו תם [הובאה בהערה 8], צריך לומר, דהשתא סליק אדעתין, דאין אוכל מטמא אוכל אף לא מדרבנן. שאם לא כן, מה הרוחנו בזה דמוקמינן לה בדאיכא משקין? הא בין כך אין בהם רביעית, ואינם מטמאים מן התורה.

שיהיה השיעור מחובר יחד בשלימות, כשופר ולולב. אבל בדבר שאף אם שיעורו כמות שפיר חשיב שיעור, לית לן בה. והכי נמי בשיעור כביצה לטומאה. דאף אם הוא מפורר נמי מיטמא.

4. ולא פריך אלא למאן דאמר "אין אוכל מטמא אוכל". אבל למאן דאמר דמטמא, לא קשה מידי. דהא לקמן מוקי לה בבשר שנטמא בולד

אלא, אוכל מטמא רק משקה, והמשקה מטמא אוכל. אבל אין אוכל מטמא אוכל.

הניחא לאביו, דאמר: לא שנו שאין אוכל מטמא אוכל, אלא בחולין, אבל בתרומה וקדשים, אוכל טמא עושה אף כיוצא בו [אוכל אחר] טמא! לדידיה, שפיר יש כאן תוספת טומאה. שהרי הבשר שהוא ראשון לטומאה עושה את הבשר שהוא שלישי, לשני לטומאה.⁽⁶⁾

ואף לרב אדא בר אהבה משמיה דרבא, נמי אתי שפיר.

דאמר רב אדא בר אהבה משמיה דרבא: לא שנו שאין אוכל מטמא אוכל, אלא חולין ותרומה. אבל בקדשים, אוכל טמא עושה אוכל אחר, כיוצא בו, טמא.

הרי אף לפיו, שפיר יש כאן תוספת טומאה, כיון שמדובר כאן בבשר קדשים.

אלא לרבינא משמיה דרבא, דאמר: מקרא מלא, בכל ענין, דבר הכתוב האמור.

לא שנא חולין, לא שנא תרומה, לא שנא קדשים, לעולם אוכל טמא אינו עושה אוכל אחר כיוצא בו טמא — מאי איכא למימר?

הרי לפיו אף בקדשים אין הבשר מטמא את הבשר, ואיזה תוספת טומאה יש כאן?!⁽⁷⁾

ומשנינן: הכא במאי עסקינן, דאיכא משקין בהדי [עם] בשר! והיינו, כשנגע הבשר הראשון באב הטומאה, היו עליו משקין.

תוספות.

ויעוין במהרש"א שנתקשה בדבריהם. דאם כן, למה חשו כלל במתניתין לשרוף תרומת חמץ טמאה עם הטהורה. והא אין היא מטמאתה כלל. [ואף ליכא לאוקמא במשקה שבלע מחמץ. שהרי אין תרומת משקה אלא ביין או שמן, דלאו לשריפה אזלו. שהשמן עומד להדלקה, ויין אינו בר שריפה. צ"ח].

אלא שכבר הקשו הראשונים, היכי סליק אדעתין לומר כן? והא כמה משניות מפורשות איכא, דאוכל מטמא אוכל לכל הפחות מדרבנן [ויעוין עוד בפני יהושע]. ובהכרח צריך לומר, דלא סליק אדעתין הכי, אלא בקדשים. וכשם שהקילו בכמה טומאות דרבנן בקדשים, כן לא גזרו בזה. ולפי זה אתי שפיר אף קושית המהרש"א. שפת אמת.

6. וילפינן לה מנבואת חגי המובאת לקמן [טז ב], דכתיב בה, "אל הלחם ואל הנזיד". דמשמע

שהלחם מטמא את הנזיד, אף דתרוייהו אוכלין. רש"י.

ולפירוש רבינו תם שם, ליכא למילף מהתם. ולשיטתו פירש ר"י, דנפקא לן מהא דכתיב בקדשים, "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל". דמשמע, אף באוכל טמא.

ואב"י סבר, דאחר דבין כך לא דבר הכתוב מקרא מלא ולא קאי מייעוט ד"הוא טמא" על כל גונא, מוקמינן ליה דוקא בחולין, ולא בקודש ובתרומה. תוספות.

7. ולפי זה [אליבא דרבינו תם], לא משכחת לה בשר שלישי בקודש, אלא כשנטמא במשקין שנטמאו בראשון לטומאה, שמטמאים אחרים מדרבנן. ואף דמדרבנן המשקין לעולם נעשין ראשונים, והבשר הנוגע בהם נהיה שני, מתניתין איירי קודם שגזרו על המשקין להיות תחלה. תוספות.

עוד כתבו, דמשכחת לה בבשר שנטמא

מטמא אוכל מדאורייתא, מדרבנן, מיהו, אוכל מטמא אוכל.

ואשמענין רבי חנינא, שאף על גב שמוסיפין לו מדרבנן טומאה על טומאתו, לא חיישינן להכי. כיון שבין כך אזיל לאיבוד.

שנינו במתניתין: הוסיף רבי עקיבא: מימיהן של כהנים, לא נמנעו מלהדליק שמן שנפסל בטבול יום, בנר שנטמא באב הטומאה.

והוינן בה: מכדי, הרי, שמן שנפסל בטבול יום, מאי הוי? הלא שלישי לטומאה הוא.

לפי שטבול יום עצמו דינו כשני לטומאה, ועושה במגעו את השמן לשלישי. ואילו הנר שנטמא בטמא מת, נעשה ראשון לטומאה. שהרי נגע באב הטומאה.

לפסול את הגויה [את השותה] מלאכול בתרומה. ור"י אומר, דלא הצרכו שיעור רביעית, אלא באלו שאין טומאתם מן התורה. ורבינו תם אומר, דמן התורה בעינן רביעית. אלא מדרבנן מטמאין בכל שהוא.

ובחולין פז ב כתבו התוספות, דדוקא תרומה וקדשים מיטמאין בכל שהוא. אבל לחולין בעינן רביעית.

ואפשר דמקרא ד"והבשר אשר יגע בכל טמא" מרבינן לה. שפת אמת.

9. וקשה, הרי גזרו שכל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה. ואי איכא משקין על הבשר, בין כך נעשים הם ראשונים. ועושים את הבשר השלישי הנוגע בהם לשני. ואם כן, מאי איריא דוקא שאין שורפין אותו עם בשר שנטמא באב הטומאה [שהרי כעין זה פריך בסמוך לרבי עקיבא].

וצריך לומר, שעדותו של רבי חנינא נשנתה

ואף הם נטמאו עמו ונעשו גם הם ראשון לטומאה, ועדיין המשקים קיימים.

ועתה, כאשר שורף יחד עמהם בשר שהוא שלישי לטומאה, הרי קא מיטמא ליה הבשר השלישי מחמת משקין שעל הבשר, שהם ראשון לטומאה⁽⁸⁾, ונעשה בכך הבשר הנוגע שני לטומאה.⁽⁹⁾

ודחינן: אי הכי, שהטומאה היא מחמת המשקים שעל הבשר, ולא מחמת הבשר — מאי האי דקתני "לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה"?

והרי "עם הבשר והמשקין שעליו", מיבעי ליה למיתני.

ומשנינן תירוץ אחר: אלא, נהי דאין אוכל

בעצים ולבונה. שאף שאין הם אוכל, יש בהם דין טומאה, משום חיבת הקודש, כמבואר להלן. העולה מדבריהם, דטומאת עצים ולבונה אינה מדין טומאת אוכלין, אלא טומאה בפני עצמה היא.

אבל בחגיגה [כד א] כתבו בשם רבי אלחנן, דלא עדיפי עצים ולבונה מאוכל גמור. ואף הם אינם מטמאים אוכל.

ולדבריהם הכא צריך עיון, למה אוכל לא יטמא אוכל מדין עצים ולבונה? וכמו שהקשו בחולין [לו ב], דאף דבחולין אין למשקין טומאה, בקדשים מיהא יטמאו, מדין חיבת הקודש. ותירצו התם, דדוקא בדבר עב כאוכל נתחדש דין זה, ולא במשקה. אבל באוכל אכתי קשיא, דיטמאו מדין עצים ולבונה. קובץ שיעורים.

8. מכאן מוכיח ריב"א דמשקין מטמאין אחרים בכל שהוא. ולא נאמר שיעור רביעית אלא

[שהוא אב הטומאה], **הויא ליה נמי אב הטומאה** כמותו. (1)

וגזירת הכתוב היא דוקא בטומאת מת, ולא בשאר טומאות].

נמצא, כי נר המתכת שנגע בטמא מת, הרי הוא אב הטומאה. והוא עושה במגעו את השמן לראשון לטומאה. בעוד שקודם לכן היה השמן שלישי לטומאה בלבד.

וקסבר רבי עקיבא, שלישי לטומאה מותר אף לעשותו ראשון! נמצא שהוא מוסיף על דברי רבי חנינא סגן הכהנים, שהוא לא אמר אלא ששלישי מותר לעשותו שני.

ותמהינן: ומאי דוחקיה [מה הכרחו] דרב יהודה לאוקמיה לרבי עקיבא בנר של מתכת?

נוקמיה בנר של חרס, שאינו אלא ראשון. והשמייענו שמותר לעשות את השמן השלישי לשני.

ודקשיא לך, מאי הוסיף רבי עקיבא יותר מרבי חנינא סגן הכהנים? — לא קשיא.

שהרי איירי רבי חנינא בולד שנטמא בולד הטומאה דרבנן, כדמסיק לקמן. וכשם שמותר להוסיף טומאה דרבנן על טומאה דרבנן, כן פשיטא דמותר להוסיף טומאה דאורייתא על טומאה דאורייתא. נמצא שלא הוסיף רבי עקיבא כלום.

1. ונחלקו הראשונים בדין זה. יש שכתבו דדוקא בכלי מתכות נתחדש דין זה, ולא בשאר כלי שטף. אבל דעת הרמב"ם, שכל כלי שטף הם כחלל. מלבד כלי חרס.

ואם כן, כי מדליק לשמן שהוא שלישי לטומאה בנר שנטמא בטמא מת, והוא ראשון לטומאה — מאי הוי?

הרי נעשה השמן השלישי לשני.

ותיקשי, מאי קא משמע לך רבי עקיבא?

אם תרצה לומר שהשמייענו כי שלישי מותר לעשותו שני, הלא כבר השמייענו רבי חנינא כן, כמבואר לעיל. והיינו חך שהשמייענו רבי חנינא. (10)

אמר רב יהודה: הכא בנר של מתכת עסקינן. וכשנגע טמא מת בנר, נעשה הנר לאב הטומאה, ולא ראשון לטומאה.

דרהמנא אמר "וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת". ומדכתיב ב"חלל חרב", הקיש הכתוב את טומאת החרב, והיינו, כל כלי מתכות, לטומאת החלל עצמו.

חרב [וכן כל כלי מתכת הנוגעים במת] — הרי הוא כחלל! שטומאתו שוה לטומאת הדבר המטמאו. שאם נגע החרב במת, נעשה אבי אבות הטומאה. ואם נגע בטמא מת

קודם הגזירה הנ"ל, שנגזרה בי"ח דבר. אבל ארבי עקיבא פריך מזה שפיר לקמן. לפי שהיה לאחר גזירת י"ח דבר. תוספות על פי מהרש"א.

10. ולמאן דאמר "אין אוכל מטמא אוכל", לא פריך מדי. לדלידיה ודאי הוסיף רבי עקיבא, שמותר אף לעשותו שני מן התורה. אבל רבי חנינא לא אשמועינן אלא דמותר להוסיף טומאה דרבנן, שהרי באוכל איירי, ובין כך אין הבשר מטמא את הבשר מן התורה. תוספות. ורבינו דוד כתב, שאף לדידיה פריך שפיר.